

چگونه خوب زندگی کنیم؟

راهنمای اخلاق نیکوماخوس ارسطو

سرشناسه: حسینی، مالک، ۱۳۴۷ -

عنوان قراردادی: اخلاق نیکوماخوس

Nicomachean Ethics. Commentaries

عنوان و نام پدیدآور: چگونه خوب زندگی کنیم؟ راهنمای اخلاق نیکوماخوس ارسطو/مالک حسینی؛
ویراستار پریا عباسی.

مشخصات نشر: تهران: کرگدن، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۲۳۶ص.

شابک: 978-622-7765-11-3

یادداشت: کتاب نامه

یادداشت: نمایه

موضوع: ارسطو، ۳۸۴-۳۲۲ ق.م. / اخلاق نیکوماخوس -- نقد و تفسیر

موضوع: اخلاق -- متون قدیمی تا ۱۸۰۰ م.

اخلاق -- فلسفه

شناسه افزوده: ارسطو، ۳۸۴-۳۲۲ ق.م. / اخلاق نیکوماخوس، راهنما

شناسه افزوده: Aristotle. *Nicomachean Ethics. Commentaries*

رده‌بندی کنگره: B۴۳۰

رده‌بندی دیویی: ۱۷۱/۳

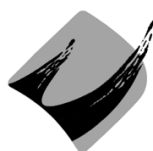
شماره کتاب‌شناسی ملی: ۸۶۵۵۴۱۷

چگونه خوب زندگی کنیم؟

راهنمای اخلاق نیکوماخوس ارسطو

مالک حسینی

نشر کردن

همه حقوق برای نشر کرگدن محفوظ است.
www.kargadanpub.com
telegram.me/kargadanpub
instagram.com/kargadan.pub

مجموعه کلاسیک خوانی - ۱

دبیر مجموعه: مالک حسینی

چگونه خوب زندگی کنیم؟ (راهنمای اخلاق نیکوماخوس ارسطو)
نویسنده: مالک حسینی (هیئت علمی مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران)

ویراستار: پریا عباسی

مدیر هنری: سحر ترهنده

صفحه آرا: هادی عادل خانی

ناظر چاپ: علی محمدپور

لیتوگرافی: نقش سبز

چاپ و صحافی: زعفران

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۷۶۵-۱۱-۳

چاپ اول: ۱۴۰۱

تیراژ: ۷۰۰ نسخه

قیمت: ۹۰۰۰۰ تومان

یادداشت دبیر مجموعه

از دیرباز، در زبان‌های گوناگون، آثاری پدید آمده‌اند که از همان زمان پیدایش یا با گذر زمان جایگاهی ویژه پیدا کرده‌اند و، چه در فرهنگ عمومی چه در رشته‌ای خاص، نفوذ فراوان یافته‌اند، چندان‌که کارهای بسیاری در شرح و تفسیر و نقد آنها یا با الهام از آنها ظاهر گشته‌اند و به‌نحوی دامنۀ نفوذشان را فراتر برده‌اند؛ چنین آثاری را، که قوام‌بخش هر فرهنگ و شالوده‌ساز هر رشته‌اند، «کلاسیک» می‌خوانیم. اینکه چرا برخی آثار کلاسیک می‌شوند، به بیانی دیگر، چه ویژگی‌ها و مؤلفه‌هایی باعث می‌شود برخی آثار چنین جایگاهی پیدا کنند پرسشی مهم است که پرداخت شایسته به آن در یادداشتی کوتاه نمی‌گنجد. ولی این قدر را می‌شود گفت که لایه‌لایه‌گی و توضیح‌طلبی و تفسیرپذیری جزو ماهیت آثار کلاسیک است؛ شاید از همین رو باشد که برخی از این آثار چنان ابّهتی پیدا می‌کنند که باعث می‌شود مردمان آنها را دور از درک خود ببابند و - حتی اگر سالیان سال آنها را در طاقچه یا کتابخانه خود داشته باشند - هیچ‌گاه جسارت خواندنشان را نیابند و به شنیدن و خواندن دربارهٔ آنها قناعت کنند.

مجموعهٔ «کلاسیک خوانی»، از یک سو و در هماهنگی با ماهیت آثار کلاسیک، قرار است حاوی گزارش و توضیح و تفسیرِ تاحدممکن ساده و همه‌فهم و درعین حال متقن و معتبر از این آثار باشد، از سوی دیگر و با هدف ریختن ترس از آثار کلاسیک، قرار است خواننده را برانگیزد تا خود به سراغ آنها برود و لذت و فایدهٔ مواجههٔ مستقیم با آنها را دریابد. چنین باد!

مالک حسینی

فهرست

۱	پیش‌گفتار
۵	مقدمه
۱۱	۱. نیک‌بختی: هدف نهایی انسان
۳۳	۲. فضیلت: راه رسیدن به نیک‌بختی
۴۷	۳. عمل اختیاری و تصمیم عقلانی؛ فضیلت‌های اخلاقی
۷۱	۴. فضیلت‌های اخلاقی (ادامه)
۸۹	۵. فضیلت‌های اخلاقی (ادامه)
۱۰۵	۶. فضیلت‌های عقلی
۱۲۳	۷. خویش‌داری و ناخویش‌داری؛ لذت و الم
۱۴۹	۸. دوستی
۱۷۱	۹. دوستی (ادامه)
۱۸۹	۱۰. لذت؛ نیک‌بختی
۲۱۳	مؤخره
۲۲۳	کتاب‌نامه
۲۲۵	نمایه

پیش‌گفتار

ارسطو در سال ۳۸۴ پیش از میلاد مسیح در مقدونیه، واقع در شمال یونان، به دنیا آمد. پدرش پزشک بود. در هفده‌سالگی به آتن، مرکز فرهنگی آن دوران، رفت و به آکادمی افلاطون وارد شد. پس از مرگ استادش و هم‌زمان با فضای نزاع‌آلود و بدبینی به اهلای مقدونیه در آتن، آنجا را ترک کرد و در جاهای دیگر به فعالیت فلسفی و علمی خود ادامه داد. سال‌ها بعد به آتن بازگشت و مدرسه خود را بنیاد نهاد. با مرگ اسکندر، ارسطو در معرض خطر بود و بیم آن می‌رفت که به سرنوشت سقراط دچار شود. به زادگاه مادری‌اش رفت و همان‌جا نیز درگذشت. ارسطو حدود ۶۳ سال بسیار پربرکت عمر کرد. وصیت‌نامه‌ای دوسه‌صفحه‌ای از او باقی مانده که نشان از روح تفکر و شخصیت و شفقت او دارد.

ارسطو درباره هرچیزی که فکرش را بکنیم یا نکنیم، درباره هرچیزی که بشر آن زمان می‌توانست درباره‌اش تحقیق علمی یا فلسفی کند، اندیشید و پژوهش کرد و آموزش داد و نوشت. برخی از نوشته‌های او عمومی‌تر بود، برخی تخصصی‌تر و حاصل کلاس‌های درسش. از کل آثار ارسطو فقط حدود یک‌سوم آنها به دست ما رسیده است که بیشتر همان نوشته‌های درسی او است.

یکی از حیطه‌هایی که ارسطو آثار بسیار مهمی در آن از خود به جا گذاشته «فلسفه عملی» است و مهم‌ترین این آثار در حوزه فلسفه اخلاق یا همان اخلاق‌شناسی است، و اخلاق نیکوماخوس اثر اصلی و مشهور او در این زمینه است. اگر خواننده غیرحرفه‌ای فلسفه بخواند اثری از حرفه‌ای‌ترین فیلسوف تاریخ بخواند تا هم کتاب

جدی فلسفی خوانده باشد و هم به زندگی‌اش فایده‌ای برساند، باید سراغ /خلاق نیکوماخوس برود؛ خواننده حرفه‌ای فلسفه هم اگر بخواهد یکی از مهم‌ترین پنج کتاب کل تاریخ فلسفه اخلاق، یا اصلاً یکی از مهم‌ترین بیست یا سی کتاب کل تاریخ فلسفه، را بخواند، باید سراغ این کتاب نیز برود. /خلاق نیکوماخوس هم کتاب زندگی است هم کتاب فلسفی.

/خلاق نیکوماخوس نه فقط در فرهنگ غربی، بلکه از دیرباز در فرهنگ اسلامی نیز بسیار مورد توجه بوده است (اسحق بن حنین آن را به عربی ترجمه کرده، ابوعلی مسکویه و خواجه نصیرالدین طوسی از آن بسیار اثر پذیرفته‌اند)، درباره‌اش مقاله‌ها و کتاب‌های بی‌شماری در زبان‌های مختلف و خصوصاً اروپایی منتشر شده است و پیوسته به آنها افزوده می‌شود. در زبان فارسی نیز مطلب در این باره کم نیست، ولی خصوصاً جای کتابی در حد ممکن ساده خالی است که قدم به قدم خواننده را از ابتدا تا انتهای اثر ارسطو پیش ببرد و به او کمک کند تا مطالب اصلی را دریابد و سپس بتواند درباره آنها شخصاً تأمل کند. اثر حاضر قرار است چنین کتابی باشد. با این حال، نه خواندن این کتاب کوچک، نه خواندن هیچ کتاب و مقاله دیگری لذت و فایده خواندن خود /خلاق نیکوماخوس را ندارد. امید است کتاب ناچیز پیش رو خواننده را به آن لذت و فایده راغب کند.

کتاب پیش رو عمدتاً بر اساس خود /خلاق نیکوماخوس نوشته شده و سعی بر آن بوده که، اولاً، گزارش و توضیح (که فصل به فصل است) کامل باشد و هیچ نکته مهمی مغفول نماند؛ ثانیاً، از ورود به بحث‌های تخصصی و اختلافی پرهیز شود. به این ترتیب، در فهرست منابع پایانی ذکری از آثار بیشتر ارسطو پژوهان مهم نیست، اگرچه، متناسب با هدف کتاب، در پانوشته‌ها مطالبی نقل شده و ارجاعات نسبتاً فراوانی آمده است. طی ده سال گذشته که مشغول تدریس /خلاق نیکوماخوس بوده‌ام، به آثار بسیاری رجوع کرده‌ام، و به هر حال این کتاب به معنایی حاصل این دوره نسبتاً طولانی تدریس و رجوع به منابع است. بر این اساس، اگرچه کوشیده‌ام هیچ مطلب و نکته مأخوذ یا ملهم از جایی را بی‌ارجاع نگذارم، کمترین ادعایی درباره هیچ کدام از مطالب درست این کتاب ندارم و خواننده کنجکاو هر کدام از آنها را در هر اثر معتبری دید به حساب آن اثر بگذارد. در عین حال،

امیدوارم نادرستی‌هایی که احتمالاً به این کتاب ناچیز راه یافته در حدی نباشند که آن را نامعتبر کنند و خواننده را به بدفهمی از اخلاق نیکوماخوس بکشانند. همکاران و دوستان دانشورم، دکتر محسن جوادی، دکتر حسین شیخ‌رضایی و دکتر بابک عباسی، لطف کردند کتاب را خواندند و، ضمن طرح ملاحظات مفید، پیشنهادهایی باارزش دادند؛ از آنها. و نیز از سرکار خانم پریا عباسی، ویراستار نشر کرگدن، بسیار سپاسگزارم.

مالک حسینی

دی ۱۳۹۹